LEO DELIBES

Coppelia

balet w 2 aktach

PAŃSTWOWA OPERA WE WROCŁAWIU

Dyrektor i Kierownik Artystyczny
Adam Kopyciński

Premiera odbędzie się 31 października 1964 r.

Inscenizacja i reżyseria
STANISŁAW MISZCZYK

Kierownictwo muzyczne
ZYGMUNT HASSA

Scenograf
STANISŁAW JAROCKI

Leo Clement Delibes urodził się w 1836 r. w Saind, Germain we Francji. Mając 12 lat wstąpił do konserwatorium, studiując w klasach A. Adama fortepian, organy i kompozycję. Po ukończeniu konserwatorium zostaje organistą, następnie chórmistrzem w Operze Paryskiej.

Już we wczesnej młodości Delibes próbował pisać opery, lecz dopiero balet „La Sources" (Źródło) zyskał powodzenie, a następnie balet „Coppelia" ugruntował Mu pozycję wśród najlepszych kompozytorów. — „Coppelia poziomem muzycznym dorównuje baletom Czajkowskiego, który wysoko cenił Deliba i uznawał go za jednego z czołowych twórców muzyki baletowej.

Leo Delibes we Francji tak jak Piotr Czajkowski w Rosji podnoszą wartość muzyki baletowej, gdyż przedtem muzyka w baletach była tylko na usługach choreografii.

Kilkakrotny pobyt Delibes'a w Polsce nie pozostał bez wpływu na jego twórczość.

Zachwycony pięknem polskiej muzyki ludowej oraz pieśniami Moniuszki skrzętnie zbiera tematy i wykorzystuje je w swoich dziełach.

Toteż balet „Coppelia" obfituje w motywy polskie — mazur, a nawet są tam wariacje orkiestrowe oparte na temacie pieśni Moniuszki „Poleć pieśni z miasta".

„Coppelia" została wystawiona po raz pierwszy przez operę paryską w 1870 r. odnosząc z miejsca wielki sukces. Po wystawieniu „Coppelii" kompozytor rezygnuje z pracy organisty i dyrygenta. W roku 1881 zostaje profesorem Konserwatorium i członkiem Akademii. W roku 1883 wystawia Delibes operę „Lakme". Przysporzyła mu ona jeszcze wiele sławy i zaszczytów, które towarzyszyły mu aż do dnia jego śmierci. Umarł Delibes w 1891 r. mając lat 55 w pełni powodzenia i sławy.

Wiktor Spodenkiewicz

BALET „COPPELIA" I JEGO TWÓRCA

Jednym z najbardziej zastanawiających paradoksów w historii baletu jest to, że rozwój techniki tańca klasycznego przypadł na okres romantyzmu. Kiedy inne sztuki, malarstwo, muzyka, literatura stosowały coraz swobodniejsze środki wyrazu, szukały tworzywa i tematów w folklorze, w balecie wydoskonaliła się technika oparta na ustalonych kanonach ruchowych. W roku 1841 wystawiony został w Paryżu balet „Giselle", który chyba tylko w akcji i w tle libretta był romantyczny. Najuboższym jego elementem była muzyka zapomnianego dziś, francuskiego kompozytora, Adama. Na ten stan wpłynął fakt supremacji wirtuozowstwa tanecznego, dla którego muzyka była tylko podłożem.

W drugiej połowie wieku dziewiętnastego największą zasługą w rozwoju stylu baletowego mieli dwaj kompozytorzy sobie współcześni, Leo Delibes i Piotr Czajkowski. Obaj dokonali przedziwnej sztuki wtopienia tańca klasycznego w ograniczoną całość romantycznego widowiska. Urozmaicali akcję w większym stopniu tańcami charakterystycznymi. Do właściwej roli doszła u nich muzyka, jako środek charakteryzowania postaci i sytuacji. Zdobycze opery i symfoniki nareszcie zostały wyzyskane w balecie, szczególnie w twórczości Czajkowskiego. Należy jednak uwzględnić to, że balety Delibes'a były nieco wcześniejsze (Coppelia, rok 1870, a pierwszy balet Czajkowskiego „Jezioro łabędzie", rok 1876).

W twórczości Delibes'a znajdujemy poza tym typowe cechy muzyki francuskiej. Biograf kompozytora, Curzon, tak go charakteryzuje: „Miał on umysł bystry i wrażliwy, rozległą inteligencję, wykwintny smak i delikatną wrażliwość". Naturze kompozytora bliższe było wnikliwe wypracowywanie szczegółów, niż nasycanie akcji dramatycznością. Historyk muzyki francuskiej, Bruneau określa trafnie Delibes'a, że „pod względem elegancji w muzyce był „wnukiem Boieldieu", a w swej fantazji buffo „wiernym uczniem Offenbacha". Jego muzyka była odbiciem świata, w którym się obracał, Paryża II Cesarstwa i III Republiki. Delibes, zanim zabłysnął w swych czołowych dziełach, baletach i operach, przeszedł długą drogę tworzenia operetek (niekiedy wspólnie z Offenbachem) dla znanego teatru „Bouffes parisiens". Nierzadko wprowadzał w nich parodystyczne fragmenty.

Głównym kierunkiem jego zainteresowania, które wyniósł od swe-

go nauczyciela, Adama, stał się balet. Przełomowym momentem było napisanie wraz z polskim kompozytorem, Ludwikiem Minkusem, baletu „La Source" („Źródło"), wystawianym też pod tytułem „Naila". W walcu z tego baletu obok późniejszych walców z „Coppelii" i „Sylwii" okazał się Delibes (podobnie, jak Czajkowski) mistrzem tej formy, pełnej wytworności. Do baletu Adama „Korsarz" napisał Delibes urocze Divertissement „Pas de fleur"

Szczytem jego twórczości baletowej stała się „Coppelia". Libretto o tematyce lalkowej podsunął mu sławny choreograf francuski, Saint Lion. Jest ono oparte na noweli wielkiego romantycznego pisarza-muzyka, E. T. A. Hoffmanna i wykazuje podobieństwo tematyczne do opery Offenbacha „Opowieści Hoffmanna". Oryginalny tytuł baletu Delibes'a brzmiał: „Coppélia, ou la fille aux yeux d'émail" („Copelia, czyli dziewczyna o porcelanowych oczach"). Balet wystawiony został w Wielkiej Operze na jednym wieczorze, łącznie z operą Webera „Wolny strzelec", co świadczyło o wysokiej randze kompozytora w paryskim świecie muzycznym. Tytułową rolę odtwarzała sławna włoska tancerka, Bozacchi.

Przyjęło się wystawianie baletu Delibes'a w układzie dwuaktowym, z pominięciem trzeciego aktu. Zyskuje on wtedy na realistycznej zwartości akcji. Ostatnia odsłona przedstawia bowiem tylko uroczystość na dworze księcia, uświetnioną allegorystycznymi tańcami, jak Praca, Wojna i Pokój. Krótki konspekt ważniejszych numerów muzycznych baletu, związanych z tokiem akcji, przedstawia się następująco. Wstęp orkiestralny, w którym po śpiewnej melodii słyszymy rytmy żywego mazurka, jest muzycznym tłem miasteczka w Galicji. Pierwszym numerem tanecznym jest pełen uroku Walc, tańczony przez Swanildę. Przedstawiony we wstępie Mazur jest potem zbiorową sceną tłumu. Popisem tanecznym Swanildy i jej towarzyszy jest Temat słowiański z wariacjami, utrzymany w rytmie krakowiaka i przejęty z muzyki Moniuszki. Oglądamy potem Czardasza z jego typowymi zmianami tempa, od szerokiej, śpiewnej melodii, do zawrotnie szybkich rytmów. Muzyka finału tego aktu świetnie charakteryzuje starego dziwaka, Coppeliusa i jego perypetie z kluczem.

Antrakt przed drugą odsłoną przytacza reminiscencje walca. Do ciekawych fragmentów tanecznych należy Muzyka lalek-automatów. W scenie upajania Franza słyszymy znane ze wstępu motywy przewodnie baletu. W Scenie i Walcu lalki muzyka w mistrzowski sposób ilustruje zmechanizowany ruch rzekomego tworu Coppeliusa. Spotkanie Coppeliusa z lalką-Swanildą daje jej pretekst do wykonania dwóch tańców, Bolera i Gigue. W żywym rytmie tarantelli rozgrywa się finał aktu, walka starca z Coppelią, pojawienie się Franza i opuszczenie przez młodych nieszczęsnego Coppeliusa wśród jego automatów.

PAŃSTWOWA OPERA WE WROCŁAWIU

Dyrektor i Kier. Artystyczny

Adam Kopyciński

LEO DELIBES

Coppelia

(balet w 2 aktach)

Libretto: Ch. Nuitter, A. Saint-Leon

według noweli E. T. Hoffmanna

Inscenizacja i reżyseria

STANISŁAW MISZCZYK

Kierownictwo muzyczne:
ZYGMUNT HASSA

Scenografia:
STANISŁAW JAROCKI

Dyrygenci:
ZYGMUNT HASSA
JAN MARYNOWSKI

Kierownik baletu:
MAKSYMILIAN MRÓZ

Korepetytor baletu:
SŁAWOSZ GWIZDAŁA

Inspektor baletu:
MARIA SZULC-MROZOWA

OBSADA:

Swanilda	—	Klara Kmitto Ruta Syldorf Barbara Goślińska
Matka Swanildy	—	Marta Baraniuk
Ojciec Swanildy	—	Alfred Czopek
Lisarczyk	—	Czesław Szymański
Przyjaciółki Swanidly	—	Irena Borowska, Jadwiga Stańczyk Barbara Trzaskówna Krystyna Purwińska Zofia Celebąk Alicja Kręcisz
Taniec Węgierski	—	Krystyna Dąbrowska-Mróz, Lidia Cichocka Bronisław Kropidłowski, Waldemar Karst Tadeusz Szafraniec
	oraz	Jadwiga Łaznowska, Teresa Penczar Krystyna Przyłudzka Władysław Kołodziejczyk, Janusz Łaznowski Piotr Torzyński
Mazur	—	Adria Teliszewska, Maria Szulc-Mrozowa Eugeniusz Marchewka, Tadeusz Szafraniec
	oraz	Danuta Bodnar, Maria Brzezicka, Stefania Stopczyńska Janina Greb, Zenona Matuszczyk, Maria Pipkowa Mirosława Przgalińska, Barbara Stefaniak Krystyna Przyłudzka Adam Rymarczuk, Jan Poderwanik, Grzegorz Rasiński, Rene Zgadzaj. Michał Półtorak, Zdzisław Rakoczy Alfons Wanot, Henryk Steur,

Franciszek	—	Bronisław Kropidłowski Waldemar Karst
Burmistrz	—	Franciszek Warliński
Coppelius	—	Henryk Sawicki Eugeniusz Marchewka
Lalka Coppelia	—	Kamila Planowa
Pajacyk	—	Barbara Trzaskówna
Lalka akrobatka	—	Jadwiga Stańczyk
Murzynka	—	Teresa Penczar
Primabalerina	—	Krystyna Purwińska
Hawajka	—	Mirosława Przegalińska
Colombina	—	Barbara Stefaniak
Rycerz	—	Adam Rymarczuk
Werblista	—	Janusz Łaznowski
Arlekin	—	Jan Krzykawski
Chińczyk	—	Grzegorz Rasiński
Figurka z saskiej porcelany	—	Zofia Celąbek

Orkiestra Państwowej Opery we Wrocławiu

Inspicjent
Franciszek Warliński

Kierownik sceny:
Zygmunt Schmidt

Kierownik oświetlenia:
Janusz Tulin

Kierownik techniczny
Henryk Obremski

Główny Kostiumer
Stanisława Gillówna

Efekty akustyczne
Wacław Małecki

prace krawieckie pod kierunkiem; W. Karnkowskiej, W. Mitusia

prace malarskie pod kierunkiem; A. Joczyna

prace modelatorskie pod kierunkiem; J. Wójcickiego

prace stolarskie pod kierunkiem; J. Chutko

prace perukarskie pod kierunkiem; R. Snopczyńskiego

prace szewskie pod kierunkiem; R. Jadowskiego

prace tapicerskie pod kierunkiem; L. Mroza

prace ślusarskie pod kierunkiem; P. Górnika

prace farbiarskie pod kierunkiem; E. Kruzela

prace modniarskie pod kierunkiem; J. Krotke

COPPELIA

Obraz I

Smutne są myśli Swanildy. Podejrzewa swego ukochanego Franciszka, iż zwrócił swe uczucia ku innej-tajemniczej dziewczynie, ukazującej się na balkonie domu dziwnego doktora Coppeliusa. Wprawdzie Franciszek zaręcza Swanildę o swej wierności — nie wierzy mu jednak. Nie podziela radości przyjaciół i rodziców, którzy z zadowoleniem śledzą rozwijającą się miłość dwojga młodych. Gdy tańczący opuszczają scenę, na pusty rynek wchodzi Coppelius. Z zachwytem spogląda na rysującą się sylwetkę dziewczyny. Nikt nie zna jego myśli i zamierzeń. Gniewnie wyrywa się grupie rozbawionych młodzieńców i znika. Nie, zauważył, że podczas szamotania się — zgubił klucz, który znalazła Swanilda. Z przyjaciółkami postanowiła wejść do domu doktora i odkryć jego tajemnice, zobaczyć nieznajomą rywalkę. Swanilda wślizguje się do domu doktora. Po chwili po drabinie usiłuje dostać się na balkon Franciszek. Wraca Coppelius, niezauważony przez niego Franciszek ucieka. Coppelius stwierdza że zgubił klucz i z przerażeniem zauważa, iż drzwi do domu stoją otworem.

Obraz II

Pracownia Coppeliusa. Swanilda i jej przyjaciółki trwożnie spoglądają na tajemnicze narzędzia i lalki-automaty. Przezwyciężając lęk zbliżają się do balkonu i... przekonują się, że tajemnicza rywalka Swanildy jest również lalką. Tak, to ukochane dzieło Coppeliusa, dziewczyna o porcelanowych oczach. Oto piękność do której wzdycha Franciszek. Niespodziewanie wraca Coppelius. Zdenerwowany wyrzuca wszystkie dziewczęta za drzwi. Swanildzie udało się jednak ukryć za zasłonę, gdzie siedzi Coppelia. Doktor z troską przygląda się automatom i stwierdza, że nie zostało zniszczone jego największe dzieło — Coppelia. Jego marzeniem jest ożywić lalkę. To też gdy zjawia się w pracowni Franciszek, gości go odurzającym napojem. Oto okazja, aby w martwą lalkę tchnąć duszę człowieka. Doktor wysuwa Coppelię — nie wie że ma przed sobą przebraną w suknie Coppelii — Swanildę. „Ożywienie lalki postępuje pomyślnie. Ale oto okazuje się, że dzieło nie jest doskonałe — zwraca się przeciwko mistrzowi. Swanilda-Coppelia rzuca się ze szpadą na doktora, budzi Franciszka i wraz z nim wybiega z pracowni. Coppelius z rozpaczą stwierdza, że jego dzieło Coppelia — zostało zniszczone.

ZESPÓŁ ARTYSTYCZNY

Dyrygenci:

ADAM KOPYCIŃSKI
OLDRICH PIPEK
JAN MARYNOWSKI
ZYGMUNT HASSA

Asystent dyrygenta i kierownik chóru:

ANDRZEJ JURKIEWICZ

Reżyserzy:

LIA ROTBAUM
ZYGMUNT BILIŃSKI

Korepetytorzy:

JERZY FOTYGO
ZBIGNIEW DROSZCZ
JANINA KOZON
LILIANA ZAMORSKA

Kierownik baletu:

MAKSYMILIAN MRÓZ

Korepetytorzy baletu:

MARIAN BUTKIEWICZ
SŁAWOSZ GWIZDAŁA

Inspicjenci:

WŁODZIMIERZ FILIPOWSKI
WŁADYSŁAW NIEDZIELSKI

Asystent scenografa:

KAZIMIERZ GAC

SOLIŚCI

Soprany:

Salomea Bilińska
Maria Bosko
Krystyna Czaplarska
Magdalena Dal
Ludwika Kaczkowska
Zofia Konrad
Danuta Paziukówna
Halina Słoniowska
Maria Tomczak

Mezosoprany:

Janina Kozon
Janina Romańska
Halina Szczegłowska Butkiewicz
Wanda Szczepanik Mika
Urszula Walczak

Tenory:

Tadeusz Cimaszewski
Alfred Czopek
Adam Dachtera
Stanisław Kolada
Ludwik Mika
Władysław Szeptycki
Ryszard Słysz
Józef Widera
Janusz Zipser

Barytony:

Aleksander Majewski
Bernard Nowacki
Tadeusz Prochowski
Eugeniusz Stawierski
Wacław Wronecki

Basy:

Zygmunt Biliński
Włodzimierz Denysenko
Piotr Ikowski
Maciej Kański
Antoni Szczurowski

BALET

Barbara Goślińska — primabalerina
Klara Kmitto — primabalerina
Ruta Syldorf — primabalerina
Lidia Cichocka — solistka
Krystyna Dąbrowska Mróz — solistka
Maria Mrozowa Szulc — solistka
Adria Teliszewska — solistka
Irena Borowska — koryfejka
Zenona Matuszczyk — koryfejka
Bronisław Kropidłowski — I tancerz
Waldemar Karst — I tancerz
Eugeniusz Marchewka — solista
Henryk Sawicki — solista
Franciszek Warliński — solista
Janusz Łaznowski — koryfej
Władysław Kołodziejczyk — koryfej
Alfons Wanoth — koryfej
Tadeusz Szafraniec — koryfej

Krystyna Purwińska — koryfejka
Jadwiga Stańczyk — koryfejka
Maria Brzezicka
Zofia Celebąk
Danuta Bodnar
Janina Greb
Alicja Kręcisz
Jadwiga Łaznowska
Kamila Plan
Teresa Penczar
Mira Przegalińska
Maria Pipkowa
Krystyna Przyłudzka
Stefania Stopczyńska
Barbara Stefaniak
Barbara Trzaskówna

CHÓR

Sopran I

Kazimiera Dyś
Aleksandra Dzięglewska
Maria Kozubek
Kazimiera Krawiec
Zofia Łazarewicz
Helena Magiera
Wiktoria Majchrzak
Helena Małek
Romana Podemska
Małgorzata Roźnowska
Zdzisława Uhorczak

Sopran II

Ludwika Bolcewicz
Czesława Kańska
Halina Niedzielska
Maria Pińczykowska
Lidia Sobolewska
Krystyna Szuwalska
Albina Zakrzeńska
Zofia Zaleska

Alt I

Wanda Kloska
Maria Oćwieja
Irena Sawicka
Regina Suchwałko
Krystyna Zaleska

Alt II

Maria Baraniuk
Zofia Iwaniszyn
Kazimiera Jackowska
Urszula Sillich
Bronisława Szadejko
Maria Wanoth

Tenor I

Antoni Drohomirecki
Zygmunt Graf
Aron Kirszenblat
Aleksander Lisowski
Władysław Niedzielski
Wiktor Pecko
Alfred Szymczyk
Zbigniew Tomaszczuk

Tenor II

Roman Grzesik
Marian Kaczmarek
Kazimierz Porębski
Bolesław Grubecki
Jan Krzykawski
Jan Poderwanik
Michał Półtorak
Zdzisław Rakoczy
Grzegorz Rasiński
Adam Rymarczuk
Henryk Stener
Piotr Torzyński
Zbigniew Woźniak
Rene Zgadzaj

Inspektor baletu

Maria Mrozowa Szulc

Janusz Samborski
Stanisław Szymański
Stanisław Wiśniowski

Bas I

Czesław Czarniecki
Michał Iwaniszyn
Stanisław Kaleta
Adam Swierzowicz
Czesław Szymański
Tadeusz Wojnarowicz

Bas II

Waldemar Hejniak
Michał Mielniczuk
Ryszard Olbert
Tadeusz Olbrych
Tadeusz Osika
Andrzej Szopiak
Jan Tarasewicz

Inspektor chóru

Czesław Szymański

ORKIESTRA

I skrzypce

Alicja Hakowska — koncertmistrz
Alojzy Sowa — z-ca koncertmistrza
Jerzy Siwek
Wilhelm Pękała
Ireneusz Pińczykowski
Wanda Tatarczyk
Alfred Banaś
Józef Freus
Stanisław Grabiec
Ada Nawrocka
Jerzy Lankamer
Edward Musiał
Anna Schmidt

II skrzypce

Władysław Magierowski
Kazimierz Wesołowski
Franciszek Popiołek
Henryk Rolak
Antoni Urbański
Alina Kryjak
Marian Fuglewicz
Maksymilian Romański
Bogdan Bochyński
Wojciech Skowroński

Altówki

Jan Michalski
Antoni Tatarczyk
Edward Fidelak
Roman Barczyk
Zbigniew Junyszek
Jerzy Bieszczad
Kazimierz Florczak

Wiolonczele

Adam Schmar — koncertmistrz
Stefan Turczyn
Stanisław Banaś
Oskar Kurpiela
Andrzej Gładysz
Aleksander Kowalow

Kontrabasy

Bolesław Jaworek
Witold Piskorski
Radomir Szulc
Władysław Rudy
Jan Korkosz
Jan Kandilaptis

Harfa

Elżbieta Marczakówna

Flety

Zygfryd Biegała
Szczepan Dolata
Wojciech Dradrach
Zbigniew Marynowski

Oboje

Czesław Wojciechowski
Stanisław Popiel
Aleksander Izdebski (roż. ang.)
Stanisław Brzozowski (roż. ang.)

Klarnety

Paweł Strach
Michał Nikonow
Ignacy Switalski
Kazimierz Żukowski (bas klarnet)

Fagoty

Edward Baran
Władysław Jędrzejczak
Władysław Baran
Zdzisław Thiel

Rogi

Janusz Jacyszyn
Bolesław Kuropatnicki
Jan Fluder
Edmund Nowicki
Stefan Babian
Stefan Wolski

Trąbki

Józef Graczyk
Józef Głowacz
Jan Klimek
Stanisław Chudobski

Puzony

Aleksander Berezowski
Marian Maciejewski
Bolesław Natoński
Franciszek Kessler

Tuba

Bernard Cichoński

Perkusja

Edmund Treichel
Henryk Prochota
Antoni Skowerski
Franciszek Knapek

Bibliotekarz

Franciszek Knapek

Inspektor orkiestry

Edmund Nowicki

Cena zł 3,—

WDN — Zam. 2041/64 — 3000 — W-4/565